

УДК 340.143, 159.9

А- 43

Рекомендовано до друку Науково-методичною радою ВНПЗ «Дніпровського гуманітарного університету» від 08.02.2024 р. (протокол № 5)

А-43 Актуальні проблеми юриспруденції та психології: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпро, 15 грудня 2023 р.). Дніпро: ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2023. 218 с.

Збірник конференції містить матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми юриспруденції та психології» (15.12.2023), у роботі якої взяли участь здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти закладів вищої освіти України.

Матеріали науково-практичної конференції надруковані в авторській редакції.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

докт. юрид. наук, проф. **Олег КИРИЧЕНКО** (*голова*); канд. юрид. наук, доц. **Тетяна ЛЕЖНЄВА** (*заст. голови*); **Андрій МІРОШНИК** (*секретар*); канд. юрид. наук **Сергій ДУБОВ**, докт. юрид. наук, проф. **Вадим НЕГОДЧЕНКО**, докт. юрид. наук, доц. **Сергій ПЕНЬКОВ**, канд. псих. наук, доц. **Людмила ПРІСНЯКОВА**, докт. псих. наук, доц. **Олександр САМОЙЛОВ**

© ВНПЗ ДГУ, 2023

© Автори, 2023

Охотник Ярослава Станіславівна

здобувачка вищої освіти
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник:

Корсунська Вікторія Валентинівна

практичний психолог, волонтер AWO SPI
Soziale Stadt und Land Entwicklungsgesellschaft
(Німеччина)

СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА ПРОЦЕСИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ТА АДАПТАЦІЇ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

Досліджень процесів соціалізації слід шукати в громадських науках, де питання як людина стає людиною, підіймалися практично від початку її існування.

Коли людина починає виступати у своєму житті як член суспільства, то у неї виникає проблема із включенням до самого суспільства, бо необхідно звикнути до встановлених норм та правил. Цей процес називається «соціалізація».

Як зазначає Я. Тшебятковський, одним із перших дослідників, хто вжив термін соціалізація, був американський соціолог Е. Росс. У роботі про механізми соціального контролю, опублікованій в 1896 році, він схарактеризував соціалізацію як процес «(...) формування почуттів і бажань індивідів таким чином, щоб вони відповідали потребам групи» [5].

На думку Н.-Л. Коул *соціалізація* – це процес знайомства людей із соціальними нормами та звичаями. Цей процес допомагає людям добре функціонувати в суспільстві та, своєю чергою, допомагає суспільству працювати безперебійно. Члени сім'ї, вчителі, релігійні лідери та однолітки відіграють певну роль у соціалізації людини [1].

Особистісна соціалізація – це процес, коли людина включає себе в соціальну структуру, яка починає змінюватися після включення людини й так само впливає на особистість людини. Зрештою, людина, таким чином, приймає норми, які раніше були встановлені в тій чи іншій соціальній групі.

Особистість проходить певні етапи:

1. Коли людина намагається усвідомити та зрозуміти ті соціальні норми, які вже існували раніше.

2. Бажання людини до самореалізації та спроба взаємодіяти з іншими членами суспільства, відповідно до раніше усвідомлених норм.

3. Вибір та освоєння людиною однієї з соціальних груп, де він може проявити себе професійно та особистісно.

Якщо розглядати процес соціалізації у віковому аспекті, то він відрізняється від того, який був представлений вище, а саме, наша соціалізація

починається з дитинства, тобто з самої ранньої стадії розвитку. Розуміння свого «Я» відбувається до 7-річного віку. Далі йде підлітковий вік, без фізіологічних змін впливають і особистісні. Діти, починаючи з 13 річного віку, брати на себе більше відповідальності та не лише за свої вчинки, а й за певні обов'язки, які вони прагнуть виконувати, як досвідчені дорослі.

Підлітковий вік досить складний, коли відбувається формування та вираження індивідуальності, тобто самовираження. Підліток сам вирішує, що йому вдягти, куди йти, з ким спілкуватися та що говорити. Вже у старшому віці, людська соціалізація найбільше виражається на робочому місці та в сімейних або любовних стосунках. У разі порушення вікової соціалізації, у людини може настати несвідома криза у віці, приблизно до 30 років [2].

Через те, що першочерговим процесом соціалізації є адаптація, то ми не можемо про неї не згадати.

Коли ми говоримо про адаптацію людини до умов навколишнього світу, ми маємо на увазі процес, який сприяє нормальній життєдіяльності, її соціальному життю та біологічному розвитку.

Психологічна адаптація – це включення людини в систему соціально-психологічних відносин, щоб вона виконувала певні функції для розвитку свого та суспільного.

Адаптація допомагає компенсувати ті неудоконалені елементи поведінки, які ми маємо і тим самим адаптує нас до нових умов життя. Так вона допомагає нашому організму звикнути.

Існує два види адаптації: соціально-психологічна та біофізіологічна. Отже, у своїй роботі ми зробимо акцент саме на соціально-психологічну адаптацію. Соціально-психологічний тип адаптації, допомагає людині зайняти своє місце у суспільстві. Важливим моментом цієї адаптації – досягнення людиною внутрішньої та зовнішньої гармонії самою собою. Все залежить від людини, від її бажання та докладених зусиль для цього.

Адаптивність, своєю чергою, виявляється у таких формах:

- *внутрішня форма*, коли поведінка людини адаптується і вже починає відповідати поведінці, яка відповідає суспільству, в якому вона перебуває;

- *зовнішня форма*, коли людина підлаштовує свою поведінку під суспільство і не турбує свій внутрішній світ, не перебудовує його під норми та стандарти. Тобто, це інструментальна адаптація;

- *змішана форма*, коли людина підлаштовує свою поведінку, але залишає незмінним своє внутрішнє «Я».

Так само, ми не залишимо поза увагою експеримент, який був проведений британськими вченими, які заявили, що ситуація з пандемією та скасуванням іспитів дуже сильно вплинула на психічний стан і розвинула психічні розлади в учнів.

Дослідження проводилось Національною службою охорони здоров'я Британії. За результатами дослідження було з'ясовано, що у порівнянні з 2017 роком, де серед психічних розладів було виявлено у 11% хлопчиків (одного з дев'яти дітей), що беруть участь в експерименті. Після введення першого

карантину у 2019 році кількість дітей, які страждають на психічні розлади збільшилася серед хлопчиків на 16%, а серед дівчаток на 15%. Причиною такого підйому стало не лише обмежене спілкування з однолітками, а й страх зараження себе та своїх близьких коронавірусом, що може призвести до смерті.

Половина старшокласників були не надто задоволені переходом в інший режим, а третина учнів залишилися цілком задоволеними подібними змінами. Здебільшого це пов'язано з приведеними до дії карантинними обмеженнями. Ми можемо не відзначити недолік спілкування, оскільки виявили, що найбільш уразливими були підлітки. Карантинні обмеження вплинули на їхню соціалізацію та формування індивідуальності та на фізичний розвиток.

Третина учнів, які були задоволені через запровадження карантинних обмежень, аргументували свою радість тим, що з'явилася можливість виспатися і не рано вставати на навчання, не витратити час на дорогу. Ще це було пов'язано з тим, що за наявності булінгу в школах, підлітки відчували тривожність, а так вони мали можливість бути вдома і залишатися при цьому в повному спокої лише на половину. Подібно до інструментальної адаптації й не зачіпає внутрішнє «Я».

Адекватна психічна діяльність досягається людиною у разі повного завершення адаптації.

Виходячи з того, що через пандемію ми перейшли на дистанційне навчання, у нас з'явилася потреба адаптуватися під такі умови навчання, але й не обійшлося б без зовнішніх факторів, які вплинули на це саму адаптацію.

Серед них ми виділяємо наступні:

- відсутність нормальних, адаптованих програм для такого виду навчання;

- психологічний тиск з боку ЗМІ у вигляді постійної інформації про кількість загиблих від вірусу;

- економічний стан сімей, бо частина людей, внаслідок карантину, втратили роботу, отже, і заробіток, бо через нерентабельність почали зачинятися підприємства;

- агітація вакцинації з тим посиленням, що людина має право сама вирішити робити чи ні вакцинацію, але якщо вона її не зробить, то це спровокує низку обмежень, які по суті порушують конституційні права, а саме статтю 3 про те, що «людина, її життя і здоров'я, честь та гідність» є найвищою соціальною цінністю держави. Крім того, стаття 28 наголошує про право людини на повагу до людської гідності та примусову участь у медичних експериментах та стаття 49 про право на медичну допомогу;

- психологічний тиск, який знову ж таки, спровокований вакцинацією, серед населення, тобто це поділ людей на вакцинованих та не вакцинованих, що викликає між ними велику кількість суперечок. Тому зрозуміло, що пандемія – це більше, ніж просто проблема громадського здоров'я, і вона матиме важливі наслідки для багатьох інших соціальних проблем.

Тому не важливо чи це робітник, студент, школяр або викладач, виникає внутрішня напруга, яка може провокувати внутрішньоособистісний конфлікт і тим самим згубно впливати на її ментальне здоров'я, мотивацію до навчання та отримання професійних навичок, які формують її професійні навички.

Список використаних джерел та літератури:

1. Cole Nicki Lisa. Understanding Socialization in Sociology. Overview and Discussion of a Key Sociological Concept. / ThoughtCo. Updated on January 30, 2020. URL: <https://www.thoughtco.com/socialization-in-sociology-4104466/>.
2. Новий надзвичайний стан у зв'язку з коронавірусом. Перші оперативні показання до діяльності дистанційне навчання. / Лист Міністерства освіти, департаменту освіти і навчання від 17 березня 2020 року № 388, VialeTrastevere, 76 / A-00153 Рим. 8 с. URL: <https://www.miur.gov.it/documents/20182/0/Nota+prot.+388+del+17+marzo+2020.pdf/d6acc6a2-1505-9439-a9b4-735942369994?version=1.0&t=1584474278499>.
3. Основні етапи соціалізації особистості. / Форум Освіта.ua. Вища освіта в Україні. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/sociology/12652/>.
4. Франчук Н. П. Сучасне освітнє середовище. Новітні комп'ютерні технології. Кривий Ріг: Видавничий центр Криворізького національного університету, 2019. Т. XVII: спецвипуск «Хмарні технології в освіті». 7–11с. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/37374>.
5. Trzebiatowski J. Klasycznekonceptjesocjalizacji. Socjologia wobecfenomenu «stawaniasier» osobowości. / Kultura i Historia. 2012. URL: <http://www.kulturaihistoria.umcs.lublin.pl/pl/archives/4273>.

Піскова Олександра Олександрівна

здобувач вищої освіти

другого (магістерського) рівня вищої освіти
Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник:

Самойлов Олександр Єжиєвич

доктор психологічних наук, професор,
професор кафедри психології
Дніпровського гуманітарного університету

РОМАНТИЧНІ ВІДНОСИНИ СЕРЕД ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ

Романтичні відносини серед здобувачів вищої освіти є актуальною та важливою темою, оскільки студентські роки є періодом інтенсивного освітнього, емоційного та особистісного розвитку. Умови університету часто